

Rodzaj dokumentacji	Ewidencja parku w <u>Stefankowicach</u> gmina:Hrubieszów woj.Zamość
Autorzy opracowania	arch.Tadeusz Augustynek mgr.hist.szt.Jadwiga Czerepińska mgr.inż.ogr.Anna Obrębska
Zleceniodawca	Woj.Konserwator Zab.w Zamościu
Rpk oprac.	październik 1977

2534

ARCHIWUM
OŚRODEK OCHRONY
ZABYTKOWEGO KRAJOBRAZU
ul. Szwoleżerów 9 tel. 621 62 41 w. 244

Nr inw. 2534

Nr inw. 2534 dep.
BIBLIOTEKA
Zarządu Ochrony i Konserwacji Zesp. Pałac.-Ogrod.
Muzeum Narodowego w Warszawie
ul. Szwoleżerów Nr 9, tel. 29-67-73

ANALIZA I OCENA WARTOŚCI ZABYTKOWYCH ZAŁOŻEŃ ZIELENI

Park, ogród, aleja, zieleni towarzysząca		Nazwa: STEFANKOWICE				
Rodzaj	Klasztorny, zamkowy,	Adres: Hrubieszów				
parku / ogrodu:	pałacowy, dworski, miejski	Województwo: Łódzkie				
Czas powstania:	XIX/XX w	Użytkownicy: Spółka Kotel				
Forma stylowa:	Uprządkowany	Rola:				
Wielkość:	5ha 04 ha - woda					

K R Y T E R I A		0	1	2	3	4
		śły	mierny	db	b.db	
A I. Wartości zabytkowe	Stopień przetrwania elementów dawnego układu przestrzennego					
	1. Ośie i ciągi kompozycji /relacja z architekturą/		1			
	2. Układ dróg	0				
	3. Stopień przetrwania starodrzewia		1			
	4. Układ wodny i pierw. ukształt. terenu		1			
	5. Zachowanie dawnych elementów architektury i małej architektury		1			
	II. Wartość układu przestrzennego					
	1. Jednorodność stylu całego układu lub wysoka czytelność nawarstwień stylowych	0				
	2. Wartość historyczna układu /dawność/	0				
	3. Wartość obiektów architektury		1			
	4. Reprezentatywność lub unikalność w skali regionu lub kraju		1			
	5. Wartości krajobrazowe i estetyczne		1			
	III. Wartości tradycji historycznej /w sensie potencjalnych walorów turystycznych/					
	1. Związek obiektu z postaciami lub wydarzeniami historycznymi					
	Wartości zabytkowe ogółem		7			
B I. Wartości przyrodnicze i ekologiczne	Wartości przyrodnicze i ekologiczne					
	1. Rzadkie gatunki drzew i krzewów		1			
	2. Drzewa o charakterze pomników przyrody		1			
	3. Intensywność zadrzewienia		1			
	4. Stan zdrowotny drzewostanu		1			
	5. Znaczenie ekologiczne		1			
	Wartości przyrodnicze ogółem	5				
Ogólna ocena obiektu		12				

Analizę sporządził:

Data:

Uwaga dotycząca koniecznej doraźnej interwencji w zakresie zmiany sposobu użytkowania obiektu oraz działań konserwatorskich w odniesieniu do zadrzewienia i obiektów architektonicznych - podać na odwrocie karty!

OPRACOWANIE KWIDENCYJNE
PARKU W STEFANKOWICACH

OPRACOWALI:

architekt TADEUSZ AUGUSTYNEK
mgr.inż.-ogrod. ANNA OBREBSKA
mgr.hist.szt. J. TEODOROWICZ
- CZEREPINSKA

LUBLIN
ARCHIWUM
OŚRODEK OCHRONY
ZABYTKOWEGO KRAJOBRAZU
ul. Szwoleżerów 9 tel. 621 62 41 w. 244

BIBLIOTEKA 1977
Zarządu Ochrony i Konserwacji Zesp. Pałac.-Ogrod.
Nr inw. 2534 dep-
ul. Szwoleżerów Nr 9 tel. 25 67-78

Nr inw. 2534

RECENZJA EWIDENCJI PARKU

Nazwa parku - adres

Park dworski Stefankowice woj. zamojskie

Autor ewidencji

T. Augustynek, A. Obrębska, J. Czerepińska opracowanie 1977

Czy ewidencja wykonana jest zgodnie z instrukcją

tak

Czy jest kompletna

tak

Analiza historyczna

bardzo wnikliwa w części przedstawiającej kolejność właścicieli od początku XVIII w. Danych odnośnie samego ogrodu niewiele.

Wykorzystanie źródeł

bardzo obszerne

Analiza układu przestrzennego

przeprowadzona prawidłowo na podstawie pozostałości dawnego ukształtowania i nasadzeń.

Inwentaryzacja roślin:

prawidłowa. Drzewostan zróżnicowany, w dobrym stanie technicznym, cenny.

Analiza stopnia zachowania:

Ogólne ramy założenia czytelne, sieć dawnych powiązań drogowych całkowicie zatarta.

Wnioski autorów ewidencji:

przewidują rewaloryzację i zmianę sposobu użytkowania najstarszej XVIII-wiecznej części, resztę na skutek dewastacji pozostając jako strefę ochronną z uzupełnieniem i otoczeniem opieką drzewostanu.

Wnioski prawidłowe.

Dokumentacja fotograficzna:

ilustruje wartości i stan parku przekonująco

Ocena planu:

Szkic Autorów wystarczający do zorientowania w terenie.

Ogólna ocena ewidencji

wykonana poprawnie

Konkluzja: Ewidencja wykonana jest poprawnie i może być przyjęta.

Ewidencja wymaga poprawek w części

Ewidencja nie może być przyjęta z powodu:

Miejscowość i data

Kazimierz Dln. 10.VIII 78

Recenzent

mgr.inż.K.Bajera-Kojda

METRYCZKA PARKU - OGRODU

1. <u>Adres: miejscowość /dzielnica, ulica, nr posesji/</u> Stefankowice	<u>gmina</u> Hrubieszów	<u>Województwo</u> zamojskie
2. <u>Nazwa parku:</u> <u>aktualna:</u>	<u>dawna:</u>	
3. <u>Redzaj parku i stan jego zachowania:</u> park dworski, zdewastowany w dużym stopniu, z zachowaną sadzawką i alejami lipowymi		
4. <u>Czas powstania i najważniejsze fazy przekształceń:</u> XIX/XX jako krajobrazowy		<u>Autor:</u>
5. <u>Powierzchnia parku:</u> <u>Ogółem ha</u> 5,0	<u>w tym wód w ha</u> 0,4	<u>Istniejące budynki:</u> 1. O wartościach zabytkowych Kuźnia k. XIX w., d. bud. gosp. i zaadaptowane na magazyn
6. <u>Nr i data rejestru parku-ogrodu</u>	<u>6^a. Opinia Komisji Konserwat.</u>	<u>2. Inne:</u> d. kuchnia dworska k. XIX w. nowsze baraki bazy
7. <u>Użytkownicy obiektu:</u> Spółdzielnia Kółek Rolniczych - baza maszynowa		
8. <u>Istniejące dokumentacje</u> <u>/data i autor/:</u>	<u>1. Pomiar sytuacyjno-wysokościowy:</u>	<u>2. Inwentaryzacja zieleni:</u>
<u>3. Studium historyczne:</u>	<u>4. Założenia techniczno-ekonomiczne:</u>	<u>5. Dokumentacje branżowe, techniczne i ekspertyzy:</u>
9. <u>Przebadane</u> <u>rezultaty:</u>	<u>Budynków</u>	<u>Parku</u>
		<u>Metrykę sporządził:</u> A. Obrębska <u>Data:</u> X. 1977 r.

I. ANALIZA HISTORYCZNA

1. Rys historyczny z ewolucją układu przestrzennego

Wieś Stefankowice vel Stepankowice występuje w źródłach od XV wieku ^{1/}.

W I ćwierci XVIII w. była to własność po połowie Podoreckich i Terleckich. Z racji dokonanego zajazdu wymieniany jest tu kilkakrotnie w latach 1729-30 dwór /zapewne drewniany/. Powodem zajazdu było zajęcie dóbr infamisa Piotra Terleckiego przez spokrewnionych z nim zresztą braci Michała i Ignacego Leszczyńskich ^{2/}. Jednakże przy własności utrzymał się syn Piotra Antoni Terlecki. W 1765 r. po jego śmierci nastąpił podział schedy, przy czym jako spadkobiercy występują Podoreccy i Kuropatniccy ^{3/}. W wyniku podziału Stefankowice dostały się Domicelli z Kuropatnickich za Gabrielem Aksakiem.

W 1767 r. ponownie rodzina dokonała podziału dóbr. Do schedy I-ej, to jest Domicelli Aksakowej wszedł "obszar pod gumnem, gdzie jest Pałac nowo wystawiony i ogrodu połowa pod gumnem". Pozostali spadkobiercy wchodzi w posiadanie schedy drugiej, trzeciej i czwartej "nie bynajmniej nie inkludując w podział tego Pałacu i Oficyn jako też i innego zabudowania przez W/m Panią Aksakową wystawionych" ^{4/}.

Ten zapis przesądza, iż w miejscu uprzedniego dworu Aksakowie ok. 1765 r. wystawili nową barokową rezydencję założoną zapewne w/g ówczesnego stylu w podkowę złożoną z pałacu i dwóch oficyn ujmujących cour d'honneur.

Najpewniej jednocześnie założony został wówczas regularny ogród barokowy /zachowane aleje lipowe/.

Prawdopodobnie na wystawienie rezydencji, lub na spłacenie pozostałych spadkobierców Aksakowie zaciągali w 1767 r. po-

życzkę w wysokości 6.000 florenów u ks. kanonika Wojciecha Mirkiewicza, któremu - wówczas już owdowiała - Domicella Aksakowa była zmuszona w 1777 r. odstąpić połowę budynków /Dwór Dziedziczny i Dwór Possesorski/. Wydziela się też "połowa Ogrodu za Foltwarkiem koszarą ku zachodowi słońca leżącego, konopiami, żytem i makiem zasianego, połowa Ogrodu na Dworzysku, to jest na kąpie stawu Stefanowickiego, różnym warzywem zasianego". W dalszym opisie podziału mowa jest "o Pokojach ku północy od Ogrodu Włoskiego" ^{5/}.

Powyższy opis przekonuje, ^{1ci} że nowy zespół budynków wzniesiony był z drzewa. Do intromisji ks. Mirkowicza nie doszło, gdyż spłacił go prawdopodobnie zięć Aksakowej Sapieha jak można sądzić z dalszych dziejów Stefankowic, o których pisze wnuk owej Domicelli Aksakowej hr Ewaryst Andrzej Kuropatnicki: "Stepankowice - wieś teraz pograniczna Polsce dziedziczna Imię Pani Domicelli z hr Kuropatnickich Aksakowej była. Ta jej ustąpiła zięciowi sęwnu X. Ksaweremu Sapieże" ^{6/}, od którego kupił ją Ks. Adam Łodzia-Paniński, a od niego w 1780 r. ks. Franciszek Lubomirski /właściciel Rzeszowa/, wraz z "Budynkami, Dworami i Ogrodami" ^{7/}.

W 1821 r., po śmierci Franciszka sukcesorami zostali: Jerzy i Adam Lubomirscy oraz Pelagia z Lubomirskich Gołyńska i Teofila z Lubomirskich Świderska. Z nich Stefankowice otrzymał Adam Lubomirski, który w 1834 r. sprzedał je Tadeuszowi Turkułowi za 550.000 zł. W 1869 r. jeszcze za swego życia przekazał on majątek córkom: Felicji Camello i Helenie hr Mier. Ta ostatnia spłaciła siostrę obejmując całość dóbr i sprzedając je w 1888 r. Ksaweremu Gałęzowskiemu.

Rejestr pomiarowy z tego okresu wymienia tu: pod zabudowaniami i ogrodem 4 morgi 247 prętów, w tym 1 morga 200 prętów ogrodu owocowego, oraz na Zamczysku 11½ morg 106 prętów, w tym 10 morg ogrodu owocowego. ^{8/}

Przytoczona w 1777 r nazwa "na Dworzysku", a w 1888 r "na

Zamczysku" sugeruje, iż mamy tu do czynienia z miejscem uprzedniego dworu /a może drugiego w tejże miejscowości zespołu, skoro w początkach XVIII wieku posiadali ją po połowie Podoreccy i Terleccy/. J. miejsce wskazywane przez starszych mieszkańców na zachód od parku stanowiące nieckowate zagłębienie, być może pozostałość po stawie jak mówi opis z 1777 r., bez żadnych budowli i zieleni komponowanej, z wyjątkiem śladu po alei dojazdowej prowadzącej do zespołu pałacowo-parkowego.

Od 1922 r. właścicielem Stefanowic został syn Ksawerego Bogdan Gałęzowski, który w latach 1920-ych rozparcelował część majątku. Po jego śmierci w 1934 r. żona Helena otrzymała dożywocie na połowie majątku, który przeszedł na córkę Marię z Gałęzowskich Gutowską, upaństwowiony na rzecz reformy rolnej na podstawie zarządzenia z 5.XI.1946 r.^{9/} W/g Katalogu Zabytków Sztuki "Dwór zapewne z pocz.XIX w. częściowo drewniany i murowany został spalony w 1915 r., odbudowany w 1920 r. ze zniesieniem części drewnianej i dobudowaniem nowszej od południa i wschodu, z cegły, na literze L, z gankiem na 4 kolumnach przy części starszej i czterokolumnowym podcieniem od południa przy nowszej części. Układ dwutraktowy z korytarzem w starszej części pomiędzy traktami. Dachy czterospadałowe i dwuspadałowe gontowe"^{10/}

Obecnie dwór już nie istnieje, rozebrany w 1970 r. Wzmiankowana przez Katalog część drewniana pochodziła zapewne z XVIII w., część zaś murowana klasycystyczna musiałaby powstać albo za Franciszka Lubomirskiego - do 1821 r - albo po kupnie przez Turkuła, czyli po 1834 r. Z tego okresu jednakże nie obserwuje się w parku wyraźnych śladów przemian kompozycyjnych.

Natomiast znaczne powiększenie parku od północy i zmiany o charakterze krajobrazowym datować należy na pocz.XX wieku, t.j. na czasy Ksawerego Gałęzowskiego, o którym wiemy też, że rozbudował zespół budynków gospodarczych /kuźnia z datą "1897"/.

Obecny park zachowany jest w ilości ok. 5 ha, z tym, że w miejscu frontowej części parku powstała po 1970 r. czyli po rozbiórce pałacu, baza Spółdz. Kółka Rolniczego, wygrodzona metalową siatką, z nowszym murowanym barakiem biurowym i wiatami. Tuż obok za ogrodzeniem bazy miejsce d. pałacu, a obok budynek d. kuchni, obecnie mieszkanie prywatne.

Na terenie położonego na pñ.wschód gumna otoczonego niegdyś murowanymi budynkami gospodarczymi - znajdują się obecnie nowsze budynki, wśród nich pozostała d. obora przerobiona w 1967 r. na magazyn i murowana kuźnia z 1897 r.

2. Źródła do dziejów parku /przypisy/

1. Zbiór dokumentów ~~starożytnych~~ małopolskich, t.III, Wrocław 1969, s.186, nr 733.
2. Woj.Archiwum Państw. w Lublinie = WAPL, Księgi Grodzkie Horodelskie nr 45/206000, s.1002 oraz Archiwum Leszczyńskich nr 32, odpisy akt różnych.
3. WAPL, Księgi Grodzkie Chełmskie, nr 167/20252, s.37.
4. Tamże
5. WAPL, Księgi Grodzkie Horodelskie nr 4/20625, s.1193-8.
6. hr Ewaryst A.Kuropatnicki.
7. Państwowe Biuro Notarialne Sądu Rejonowego w Hrubieszowie, księga hipoteczna dóbr Stefankowice, ze zbiorem dokumentów.
8. Tamże
9. j.w.
10. Katalog Zabytków Sztuki w Polsce, t.VIII, z.6, s.47.
11. Antoni Wiatrowski, Dzieje Hrubieszowa, Hrubieszów 1957, s.21.

3. Dawnych planów brak.

II. CHARAKTERYSTYKA STANU ISTNIEJĄCEGO

1. Układ przestrzenny i budowle

Zespół obecnie znacznie zdewastowany, o kształcie zbliżonym do prostokąta położonego wzdłuż drogi asfaltowej do Moniatycz, o której oddziela go skarpa o wysokości wzrastającej ku północy, niegdyś na całej długości porośniętą sosną czarną i świerkiem pospolitym.

Teren w części centralnej zajęty był przez pałac, zorientowany W ó Z, z ustawionym w jego pobliżu od zachodu budynkiem d. kuchni.

Pomiędzy ową kuchnią a drogą cały teren zajmuje baza SKR z barakiem murowanym i wiatami, ogrodzona metalową siatką. Zachowały się tu nieliczne drzewa, w większości iglaste. Dojazd do zespołu prowadził od zachodu aleją lipową zachowaną szczątkowo, która prowadziła dalej sprzed dworu do budynków gospodarczych. Przed frontem dworu znajdował się, obecnie nieczytelny, podjazd. W otoczeniu dworu na wschód i północ rozciągają się pozostałości parku krajobrazowego, w tym obszerne wnętrza z soliterowymi drzewami, od wschodu obrzeżone swobodną linią drzew /fot. 2 i 5/. Od zachodu ogranicza je dobrze zachowana aleja lipowa XVIII w. /fot.4./, powiązana z pałacem, łącząca go z północną granicą drzewostanu, gdzie drzewa ozdobne obrzeżone zwartą linią śnieguliczki.

Poza tą linią dalej na północ obszerne wnętrza o nieco większych spadkach zajęte przez sad, od zachodu zamknięte pasem sosny czarnej, ciągnącym się wzdłuż szosy na skarpie. Nad skrajem skarpy ślad pnia o \varnothing 2,5 m po zabytkowym dębie zwanym Dębem Batorego ^{11/}. Dąb ten, wypróchniały i nie konserwowany, uległ zniszczeniu przez burzę w ostatnich latach. Obok ślady pni kilku dużych lip.

Sad zamknięty od północy linią kilku świerków pospolitych, przy których krzewy róży polnej i głogu /fot.7./.

Za nimi teren opada ku rozległej dolinie, stanowiącej obecnie pastwisko, dnem której przepływa struga zasilająca niegdyś staw o nieregularnym kształcie, otoczony świerkiem i wierzbą białą /fot.18/.

Na granicy łąki z sadem znacznych rozmiarów wyrobisko, w którym obecnie wysypisko śmieci /fot. 6/.

Na południe od alei dojazdowej punkt skupu buraków cukrowych ze składowiskiem, ograniczony od południa wyremontowanym d. dworskim budynkiem gospodńczym. Na jego przedłużeniu ku wschodowi kilka brzoź w rzędzie. Przy nich bierze początek aleja lipowa - XVIII w. biegnąca ku południowi. Aleja długości ok. 100 m, u jej zakończenia ślady murowanego budynku, a przy szosie do Moniatycz niedatowany krzyż drewniany. Drugi podobny na wysokości wjazdu do zespołu, /gdzie dawniej była brama, przy której stara lipa/. Krzyż ustawiony po przeciwnej stronie szosy u wylotu drogi polnej, wzdłuż której ślady pni potężnych jesionów. Ta dawna aleja prowadziła do niechowanego rozległego utworu terenowego zwanego "Zamczyskiem" - pozbawionego budówli i śladów zieleni komponowanej /por. w historii zespołu/.

W parku budowli zabytkowych brak, z dworu pozostał jedynie zarys prostokątnych /?/ w rzucie fundamentów. W niewielkiej odległości od nich na p.kn. zachód ustawiony mały budynek d. kuchni dworskiej, obecnie dom prywatny, bez cech stylowych, drewniany, wylepiony gliną, dach naczółkowy kryty blachą, z ganczkiem na 4 skupkach od frontu.

Na p.kd. wschód od d. dworu przy d. gumnie poza terenem parku usytuowana jest kuźnia murowana z czerwonej cegły z podcieniem od południa, dach trójspadowy kryty blachą, ściany rozczołkowane lizenami, dekorowane ceglanyimi kołami, na zachodniej ścianie data "1897".

Wzdłuż południowej granicy d. gumna ustawiony b. długi budynek d. obory i stajni przebudowany w 1967 r do stanu zupełnej niezabytkowości.

2. Skrócona inwentaryzacja roślin

Drzewa reprezentowane są przez następujące gatunki:

1. *Acer negundo* - klon jesionolistny - młody samsiew nieliczny przy d. dworze
 2. *Acer platanoides* - klon zwyczajny - młody samsiew
 3. *Aesculus hippocastaneum* - kasztanowiec zwyczajny - \emptyset pnia 30-40 cm - 5 szt.
 4. *Betula verrucosa* - brzoza brodawkowata - \emptyset pnia 40-90 cm szt.11
 5. *Carpinus betulus* - grab pospolity - \emptyset pnia 72 cm -1 szt.
 6. *Crataegus oxyacantha* - głóg dwuszyjkowy- \emptyset pnia 40 cm -1 szt.
 7. *Fagus silvatica* - buk pospolity - \emptyset pnia 110 i 70 cm -2 szt.
 8. *Fraxinus excelsior* - jesion wyniosły - a/ 1 szt. \emptyset 40 cm w otoczeniu zwartej grupy, \emptyset 20-30 cm szt.ok.20, b/ 8 pni po wyciętych drzewach \emptyset 80-110 cm przy alei do d.stawów na zachód od zespołu.
 9. *Magnolia cordata* - magnolia serceolistna - \emptyset pnia 37 cm- 1 szt.
 10. *Robinia pseudoacacia* - robinia akacjowa - \emptyset 15-30 cm, szt.1
 11. *Salix alba* - wierzba biała - wypróchniałe, opanowane przez jemiołę, \emptyset 80-100 cm, szt.6.
 12. *Tilia cordata* - lipa drobnolistna - \emptyset pnia 50-100 cm - aleje i drzewa poj. -ponad 50 szt.
 13. *Larix* sp. - modrzew - \emptyset pnia 40-75 cm, 5 szt.
 14. *Picea abies* - świerk pospolity - \emptyset pnia 20-40 cm, ponad 60 Szt.
 15. *Pinus nigra* - sosna czarna- \emptyset pnia 20-30 cm, ponad 70 szt.
- ~~IKI~~ Poza tym występują tu krzewy nieliczne i znacznie zniszczone wskutek wypasania bydła.
16. *Rosa canina* - róża
 17. *Rosa rugosa* - róża pomarszczona
 18. *Sambucus nigra* - bez czarny
 19. *Symphoricarpos albus* - śnieguliczka biała
 20. *Syringa vulgaris* - lilak pospolity

Z w/w na uwagę zasługują magnolia sercolistna, 2 buki pospolite, okazałe lipy w szpalerach, głóg, grab pospolity /nr 5/ i modrzew w sąsiedztwie buka - wszystkie w dobrym stanie zdrowym oraz dwie o ciekawym pokroju najpokaźniejsze brzozy przy wschodniej granicy zespołu.

3. Analiza stanu zachowania

Zachowane częściowo założenie dworsko-parkowe o charakterze krajobrazowym z przełomu XIX - XX stulecia z obszernymi wnętrzami niegdyś powiązanymi z dworem, z drzewami soliterowymi rozmieszczonymi swobodnie na rozległym trawniku. Przeważają gatunki rodzime z niewielkim udziałem aklimatyzowanych. Egzoty reprezentowane przez magnolię. Nieczytelna sieć ścieżek spacerowych.

Przy kształtowaniu obecnego założenia wykorzystano wcześniejszą regularną kompozycję XVIII-owieczną, której pozostałości zachowane są w postaci alei i szpalerów lipowych oddzielających niegdyś poszczególne części parku o odmiennej funkcji. Nie tworzą one jednak dziś czytelnego układu kompozycyjnego.

Na terenie dawnego sądu, przy drodze, zachowany jest ślad pomnikowego Dębu Batorego. Na zachód od parku poza drogą obszerny niechówaty utwór terenowy zwany "Zamczyskiem" bez śladów zieleni komponowanej.

4. Rola w krajobrazie

Zachowane resztki założenia posiadają znaczenie jako jedyny w okolicy obiekt zieleni komponowanej, z widoczną ewolucją założenia regularnego w krajobrazowe.

III. WNIOSKI KONSERWATORSKIE

4. Granice ochrony

Ochroną należy objąć cały teren dawnego zespołu dworsko-parkowego włączając w to aleję lipową na jego północnym krańcu.

Konieczne jest zachowanie powiązań widokowych z rozciągającymi się od południa błoniami, a w kierunku wschodnim z terenami dawnych zbiorników wodnych.

2. Sposób użytkowania

Park użytkowany niewłaściwie - w części frontowej jako baza SKR i składowisko buraków cukrowych, reszta paku zaśmiecona, wypasana bydłem, co należy usunąć. Należy zlikwidować bazę SKR i rozpatrzyć możliwość innej lokalizacji punktu skupu buraków cukrowych.

3. Zakres rewaloryzacji

Park cenny z uwagi na XVIII-owieczne pochodzenie części kompozycji, na którą nałożyły się późniejsze innowacje krajobrazowe; w obecnym stanie przy braku właściwego pomiaru nie rozpoznane do końca. Dlatego też konieczne jest wykonanie pomiaru sytuacyjno-wysokościowego, szczegółowej inwentaryzacji dendrologicznej drzewostanu i w oparciu o nie studium historyczno-stylistycznego dającego wytyczne do wykonania kompleksowej dokumentacji projektowo-kosztorysowej rewaloryzacji zachowanego założenia parkowego, z przeznaczeniem obiektu na cele rekreacyjne. Istnieje możliwość budowy w miejscu XIX-wiecznego pałacu nowego budynku dostosowanego do charakteru obiektu z przeznaczeniem go na ośrodek sportowy lub szkoleniowy np. do skonalenia mechanizacji rolnictwa czy inne.

W razie pozostawienia dotychczasowego użytkownika należy teren bazy i skupu zdecydowanie wygrodzić z parku ścianą zieleni, a jego część ozdobną zrewaloryzować. Wskazane jest dowiązanie do reszty założenia parkowego starej alei lipowej

przeznaczonych od reszty parku rozrastającym się zespołem budynków gospodarskich SKR.

Natomiast zrezygnować można z pełnej rewaloryzacji młodszej, krajobrazowej, północnej części parku, z pozostawieniem jedynie i dosadzeniem pasa czarnej sosny wzdłuż szosy, jako ciągu spacerowego do sadzawki.

W miejsce "Batorego" postuluje się posadzenie młodego dębu dla kontynuacji tradycji, którą można też upamiętnić kamieniem z napisem.

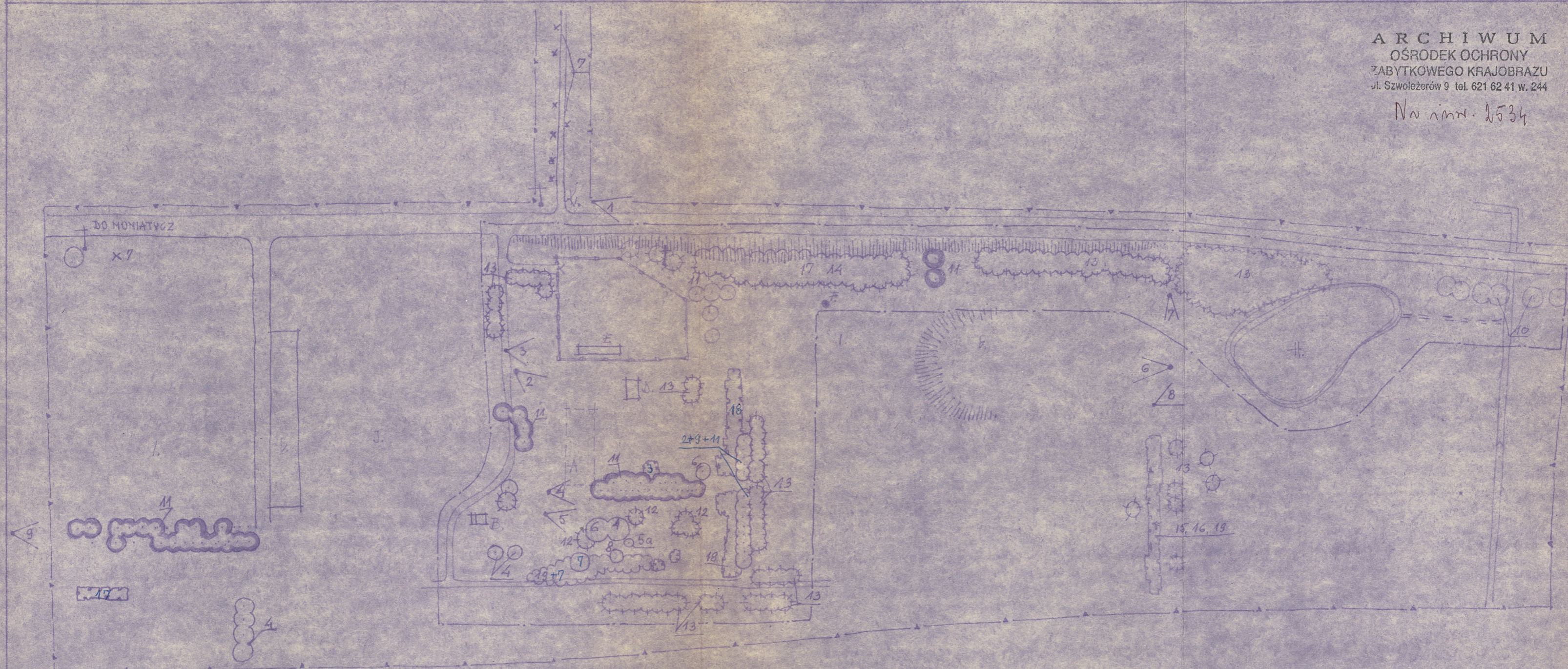
Natomiast teren "Zamczyska" nie kwalifikuje się do ochrony, a jedynie do wskazania do badań archeologicznych.

IV. SPIS FOTOGRAFII

1. Szpaler sosny czarnej przy granicy obok grogi z Moniatycz.
2. Miejsce dworu - wzniesienie pozostałe po fundamentach.
3. Teren bazy SKR przy zachodniej granicy, widoczny domek w parku - d. kuchnia.
4. Aleja lipowa na północ od dworu.
5. Buk \varnothing 110 cm na północ od dworu.
6. Wyrobisko żwirowe na północ od parku w d. sadzie.
7. Świerki zamykające park od północy.
8. Staw w północnej części zespołu przy szosie.
9. Aleja lipowa XVIII w. na terenie d. gumna na południe od parku.

ARCHIWUM
OŚRODEK OCHRONY
ZABYTKOWEGO KRAJOBRAZU
ul. Szwoleżerów 9 tel. 621 62 41 w. 244

Nr inw. 2534

SZKIC POMIAROWY WYK. TAD. AUGUSTYNEK W ROKU 1977

- 2. MIEJSCE NYKTOTO
- A. FUNDAMENTY D. DWORU
- B. KUCHNIA
- C. D. BUDYNEK WOSP.
- D. D. KUCHNIA DWORSKA
- E. S.K.B.
- F. ŚLAD PO "BATORUM"
- G. WYROBISKO
- H. ZABZAWKA
- I. D. ŚLAD
- J. SKŁADOWISKO BURAKA GUR.
- K. D. ALCEJA DO "ZAMOZYSKAW"
- X. PNIE JESIONOW
- DRZEWA POMNIKOWE
- GRANICA OCHRONY ZAB. ZAŁOZENIA
- GRANICA OCHRONY ZEWN. POWIAZAN. WIDOKOWYCH

0 50 100 150 M

ORIENTACJA 1:25.000

1

2

3

3

4

4

5

6

7

8

